

TALEPAPIR

Miljø- og
Fødevareministeriet

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

Indledning

Tak for initiativet til dette temamøde og jeres fleksibilitet i forhold til at holde det efter sommerferien. Jeg synes, det er relevant, at vi drøfter landdistrikternes forhold, vilkår og udvikling.

Jeg vil gerne fortælle om mit syn på krydsfeltet fødevarepolitik og landdistriktspolitik. Jeg vil desuden gerne kort berøre Storbritanniens udtræden af EU, og hvordan det kan få indvirkning på landdistrikterne.

Derudover har jeg taget to af mine folk med mig. De vil udfolde nogle af de initiativer, der er særlig relevante for dagens temamøde.

Regeringsgrundlaget

I regeringsgrundlaget er grundstenen lagt til en række initiativer i krydsfeltet mad, sundhed, ernæring og gastronomi.

Det er ambitionen at sætte rammerne for en styrket udvikling af den danske gastronomi.

Miljø- og
Fødevareministeriet

TALEPAPIR

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

Gastronomien kan bruges som løftestang nationalt og internationalt.

Den kan være med til at skabe vækst lokalt, ved at styrke afsætning af danske fødevarer på eksportmarkederne.

Gastronomien kan være nøglen til udvikling af bedre måltidsvaner, mindske madspild og understøtte udviklingen af hele Danmark som en interessant turistdestination.

Landdistriktspolitik er for mig ikke kun vækst, men også velfærd for den enkelte.

Inden for mit ressort arbejder vi på at fremme borgernes sundhed gennem bedre mad. For som vi skriver i regeringsgrundlaget, så er god og sund ernæring centralt for det gode og sunde liv.

Det tværministerielle initiativ

Livsstilsbetingede sygdomme koster hvert år mange danske liv og har direkte effekt på danskernes velfærd. Det estimeres, at det årlige

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

tab i BNP i Danmark på grund af overvægt og livstilssygdomme, især diabetes type 2, vil være i omegnen af 10 milliarder kroner årligt i 2035.

Faktum er, at mange flere kan leve længere, få flere gode leveår samt større velvære livet igennem, ved at træffe aktive, sunde og sikre valg.

De muligheder den enkelte har for at vælge sundt påvirkes af alle de relationer og forhold, man møder: Det være sig i skolen, på arbejdspladsen, i sociale sammenhænge, i indkøbssituationen og i kontakten med sundhedsvæsenet.

For at lykkes er det derfor nødvendigt, at indsatsen for bedre sundhed varetages på tværs af alle sektorer. Den offentlige-, private- og frivillige sektor må samarbejde.

Indsatsen er desuden tværministeriel, og dækker fødevarer-, sundheds-, ældre-, undervisnings-, børne- og socialområdet.

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

Sammen vil vi kunne gå nye veje med en fælles målsætning om at flere danskere får de nødvendige kompetencer, der skal til, for at kunne træffe egne valg på et oplyst grundlag og med ansvar for fællesskabet.

Ved at aktivere lokalsamfundet vil den statslige indsats få en større og længerevarende effekt. Arbejdspladser, kommuner, skoler, idrætsorganisationer, fagforeninger, frivillige foreninger har en direkte og nær kontakt til den enkelte, som kan medvirke til at skabe positiv bevægelse i retning af bedre madvaner og styrke den enkeltes handlekompetencer.

Gastro2025

Lad mig nu uddybe et kommende initiativ om gastronomi. Af regeringsgrundlaget fremgår, at vi ønsker at bruge gastronomien som løftestang for:

- 1) udvikling af bedre måltidsvaner,
- 2) mindske madspild,
- 3) udviklingen af Danmark som turistland og

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

4) for en styrket afsætning af danske fødevarer i udlandet.

Dansk gastronomi har gennemgået en rivende udvikling de seneste år, og der er et momentum og en interesse lige nu, som vi skal understøtte – og udnytte.

Jeg skød arbejdet i gang den 2. april med et symposium i Fredericia med deltagelse af 30 kokke fra hele landet med henblik på, at få inspiration til det videre arbejde.

I denne måned går eksperterne i Team Gastro i gang med deres arbejde med at se på gastronomi som løftestang for måltidsvaner, mindre madspild, turisme og eksport. Jeg ser frem til at modtage deres anbefalinger i begyndelsen af det nye år.

Gastronomi løser ikke alt, men det kan få os til at forholde os til vores omverden og lokalsamfund på en ny og nærværende måde.

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

Eksempelvis kan lokale madfestivaler være med til at tiltrække turister i landdistrikterne, og jeg tror på, at der er et stort potentiale i tættere samarbejde mellem lokale producenter og restauranter og supermarkeder, der gerne vil sælge varer med den gode, personlige historie.

Bornholm er jo et fantastisk eksempel på, hvordan en ø har formået at skabe udvikling og innovation med gastronomien som driver.

Med gastronomi som attraktion, kan Danmark i endnu højere grad blive et mål for turister, der ønsker gode madoplevelser. Det gælder både for danskere, der er turister i eget land, udenlandske turister og de større grupper af turister (amerikanere på krydstogt, asiater på europarejse etc.).

Og madoplevelserne er ikke kun besøg på Michelin restauranter, det er også at samle østers i vadehavet, at komme på fisketur, at blive inspireret på det lokale madmarked, i gårdbutikken og meget mere.

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

Når det er sagt, så er det ikke til at komme uden om, at uddelingen af Michelin-stjerner til restauranter uden for de større byer har betydet, at der nu er områder og byer i Danmark, der for alvor er blevet sat på verdenskortet. Det giver mulighed for en potentiel positiv afsmittende effekt for hele lokalområdet.

Jeg er nysgerrig efter at høre, hvordan I tænker, at gastronomien kan bruges som løftestang og driver for udvikling og vækst på øerne og i landdistrikterne. Jeg vil tage jeres indspil med i det videre arbejde med udviklingen af Gastro2025.

Bedre rammer for landbruget

Men det er også vigtigt, at vi har fokus på selve fødevarereproduktionen og de vilkår, landbruget har. For grundlaget for udviklingen af fødevarerektoren bygger på et stærkt råvaregrundlag. Og det er regeringen meget opmærksom på.

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

Derfor har vi i kraft af Fødevare- og landbrugspakken implementeret en lang række tiltag, som er med til at sikre at vores landmænd fremadrettet får bedre rammer til at levere råvarer af høj kvalitet til konkurrence dygtige priser.

Især er paradigmeskiftet for miljøregulering af landbruget i form af blandt andet ophævelsen af de generelle gødningsnormer, fjernelse af randzoner, udrulningen af målrettet regulering samt ny husdyrregulering helt centrale elementer.

Herudover er det Økologiske Erhvervsteam før sommerferien kommet med deres anbefalinger til, hvordan vi fremtidssikrer en stærk dansk økologisk sektor. Der skal nu følges op på erhvervsteamets anbefalinger.

Det er alt sammen eksempler på initiativer, som er med til at skabe både vækst og arbejdspladser i landdistrikterne.

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

Brexit og landdistrikterne

Kigger vi ud på den verden, hvor danske fødevarer lander hver dag, ja – så er den lige nu i voldsom bevægelse.

Lige for tiden er mit blik især rettet mod Storbritannien. For som I ved, er Theresa May i fuld gang med at vinke farvel til EU og forberede Storbritannien på en fremtid helt uden for den europæiske union – og dermed uden for det indre marked.

Årsagen til, at jeg er meget opmærksom på Brexit, er, at vi i Danmark har en del interesser i forhold til eksport af fødevarer.

I forhold til fødevarereksporten er der væsentlige interesser på spil. Den danske eksport fra fødevarerklyngen til Storbritannien var i 2015 på cirka 13 milliarder kroner. Mindskes eksporten til Storbritannien koster det arbejdspladser i Danmark – også i landdistrikterne.

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

På baggrund af vigtigheden af den danske fødevarereksport til Storbritannien har miljø- og fødevareministeriet fået gennemført en analyse af de potentielle konsekvenser for fødevarereksporten som følge af Brexit, herunder hvilke konsekvenser der kan være for beskæftigelsen i fødevarerhvervet.

Analysen viser, at den danske eksport af fødevarer til Storbritannien står til at kunne blive hårdt ramt i forbindelse med Storbritanniens udtræden af EU. Det er der som sådan ikke noget overraskende i. Regeringen har været bevidst om denne udfordring siden afstemningsresultatet. Helt konkret viser analysen, at den forventede nedgang i dansk eksport af fødevarer til Storbritannien vil være mellem 48 pct. og 79 pct., alt afhængig af modellen for det fremtidige handelsforhold mellem EU og Storbritannien.

Analysens resultater viser dog også, at det samlede eksporttab for det danske fødevarerhverv kan minimeres ved på

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

mellemlangt sigt at om dirigere handel til andre markeder i EU og i tredjelande, såsom Japan.

Analysen ser desuden på mulige ændringer i arbejdsstyrken i det danske fødevarerhverv. Denne del af analysen viser begrænsede ændringer som følge af Brexit. Arbejdsstyrken relateret til produktion af forarbejdede fødevarer, svinekød og mejerivarer vil ifølge analysen falde med mellem 0,2 - 2,6 pct., alt afhængig af modellen for det fremtidige handelsforhold mellem EU og Storbritannien.

Vi har heldigvis ikke tidligere stået i en lignende situation med et stort medlemsland, der forlader det indre marked. Det betyder dog også, at det er svært at lave en nøjagtig beregning af konsekvenserne af Brexit, men analysen giver en indikation af hvad vi kan forvente.

[Analysen er/vil blive oversendt til udvalget for landdistrikter og øer, ligesom analysen er delt med europaudvalget, udenrigspolitisk nævn og miljø- og fødevarerudvalget].

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

Udfordringerne er således store og af samme grund nedsatte jeg allerede dagen efter afstemningen en Brexit Task Force i Miljø- og Fødevareministeriet.

Task Forcen skal følge udviklingen og håndtere de problemstillinger, der vil opstå. Task Forcen har deltagelse af flere organisationer inden for fødevarer- og fiskerierhvervet.

Derudover har regeringen nedsat en tværgående Task Force, som håndterer opgaven med at skabe det samlede overblik over de danske interesser i forbindelse med Brexit.

Brexit kan få betydning for Danmark og for landdistrikterne. Og det står derfor øverst på regeringens – og min - dagsorden, at vi fra dansk side er fuldt forberedte til at imødegå udfordringerne bedst muligt.

Afslutning

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

Jeg vil nu give ordet videre til kontorchef Marie Louise Flach de Neergaard. Hun vil fortælle om årets World Food Summit – Better Food for More People, og hvordan vi arbejder med gastronomi som løftestang i en international kontekst.

Bagefter vil direktør for Madkulturen Judith Kyst præsentere et konkret eksempel på en indsats, der primært skal fokusere på kompetenceopbygning af enkelte individer gennem lokalt engagement og forankring.

Afslutningsvist ser vi frem til at høre jeres reaktioner og svar på eventuelle uddybende spørgsmål. Lad os drøfte hvordan indsatserne vedrørende mad, sundhed og gastronomi kan forudses at have effekt, hvordan indsatserne kan udfoldes i landdistrikterne, og hvordan indsatserne kan påvirke udviklingen.

Jeg håber, I vil være med til at tage ejerskab for denne dagsorden, der handler om ernæring, råvarer og gastronomi.

Tale til temamødet i ULØ den 6. september 2017

Udviklingen skal drives lokalt. Det budskab kan I være med til at videregive.